

Neljäs lintuatlas 2022 – 2025

ensimmäinen vuosi takana, toinen maastokausi alkaa

Stina Pohjankorpi

Mikä on lintuatlas

- päämääränä on selvittää Suomen pesimälintulajien esiintyminen ja pesimävarmuus 10 x 10 kilometrin atlasruuduissa
- tärkeän vertailuaineiston muodostaa Suomessa aiemmin toteutetut kolme lintuatlasta (ensimmäinen 1974–79, toinen 1986–89 ja kolmas 2006–10)
- ympäristöministeriön rahoittama
- lintuatlashankkeen toteuttavat yhteistyössä Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus ja BirdLife Suomi
- yhteistyötahoina toimivat Suomen ympäristökeskus SYKE, Luonnonvarakeskus Luke ja Metsähallitus.

Tavoitteet

- atlasruuduissa (10x10 km) tarkastellaan lintuhavaintoja, joihin on kirjattu pesimävarmuusindeksi
- pesimävarmuusindeksillä (PVI) kuvataan lajin pesinnän varmuutta atlasruudussa ja indekseistä lasketaan summa, joilla seurataan ruudun kartoitusastetta
- ruutujen kartoitustasot; ei havaintoja, satunnaishavaintoja, välttävä, tyydyttävä, hyvä ja erinomainen
- atlasruutujen tulisi olla tarpeeksi hyvin selvitettyjä, jotta lintutietoja voidaan pitää riittävinä ja niitä voidaan verrata edellisten atlasien tietoihin
- rajana pidetään vähintään tyydyttävää selvitysastetta
- Pohjois-Suomessa tavoite on löyhempi, tarkastelu tehdään 50 kilometrin ruuduilla, joilla tietty osuus atlasruuduista tulee olla vähintään tyydyttävästi selvitetty

Pesimävarmuusindeksit

- lintujen ehdoilla ja pesimärauhaa kunnioittaen
- luonnonsuojelulaki kieltää lintujen, pesien sekä munien tahallisen vahingoittamisen ja lintujen häiritsemisen
- pesintöjä ei saa maastossa etsiä tavalla, joka voi häiritä pesintää tai jopa tuhota pesän
- vaikka korkeat indeksit liittyvät vahvasti lintujen pesiin, havaitulle pesille ei saa pyrkiä ilman erityisesti myönnettyjä lupia, kuten rengastuslupa
- käytetään mieluummin alempaa pesimävarmuusindeksiä, kuin vaarannetaan lajin pesintä
- lintuatlas.fi -sivulta löytyy lajikohtaiset atlasohjeet
- karkea jaottelu:
 - A. Epätodennäköinen pesintä (indeksi 1)
 - B. Mahdollinen pesintä (indeksit 2–3)
 - C. Todennäköinen pesintä (indeksit 4–6, alaindeksit 61–66)
 - D. Varma pesintä (indeksit 7–8, alaindeksit 71–75 ja 81–82)

Pesimävarmuusindeksit

A. Epätodennäköinen pesintä (indeksi 1)

1. Havaittu pesimäaikaan lajin yksilö, mutta havainto ei viittaa pesintään kyseisessä atlasruudussa. Indeksiiin 1 luetaan ruudulla muuttomatkalla oleviksi tulkitut linnut (ylimuuttavat, muutolla lepäilevät), naapuriruudulle matkalla oleviksi tulkitut linnut (esim. ruoanhakumatkat), selvästi pesimättömät kiertelijät tai nuoret linnut sekä harvinaisuudet, joille atlasruutu ei ole levinneisyysaluetta. Indeksiiin 1 saavat myös lajit, joiden pesimäaika ei ole alkanut vielä tai on jo ohi (etenkin lajilistaa tehdessä).

B. Mahdollinen pesintä (indeksit 2–3)

2. Havaittu yksittäinen lintu kerran (esim. laulava tai soidinääntelevä koiras, nähty tai kuultu naaras) pesimäaikaan lajille sopivassa pesimäympäristössä, ja lajin pesintä ruudussa on mahdollista. Paikalla on joko käyty vain kerran tai lintu on tavattu vain kerran useista käynneistä huolimatta.

3. Havaittu pari kerran pesimäaikaan sopivassa pesimäympäristössä, ja lajin pesintä ruudussa on mahdollista.

Pesimävarmuusindeksit

C. Todennäköinen pesintä (indeksit 4–6, alaindeksit 61–66)

4. Havaittu laulava, soidinmenoja esittävä tai muuten samalla paikalla (eli pysyvällä reviirillä) pesimäaikaan oleskeleva koiras eri päivinä.
5. Havaittu pesimäaikaan samalla paikalla oleskeleva naaras tai pari eri päivinä.
6. Havaittu lintu tai pari pesimäaikaan tavalla, joka viittaa vahvasti pesintään.
Lintu/pari:
 - 61: käymässä useasti todennäköisellä pesäpaikalla (esim. laskeutuvan säännöllisesti samaan paikkaan ruoikkoon tai saareen).
 - 62: rakentamassa pesää (kaivamassa tai hakkaamassa pesäkoloa, kuljettamassa pesänrakennusmateriaalia, tms.).
 - 63: varoittelemassa, koska pesä tai poikue on ilmeisesti lähistöllä.
 - 64: näyttelemässä siipirikkoa tai muulla tavoin houkuttelemassa havainnoijaa pois ilmeisen pesän tai poikueen luota.
 - 65: hyökkäilemässä tai muulla tavoin käyttäytymässä uhkaavasti havainnoijaa kohtaan (esim. pöllöt ja tiirat), koska pesä tai poikue on ilmeisesti lähistöllä.
 - 66: Nähty pesä, jossa on samanvuotista rakennusmateriaalia (esim. petolintujen koristellut pesät) tai ravintojätettä; ei kuitenkaan varmaa todistetta munista tai poikasista.

Pesimävarmuusindeksit

D. Varma pesintä (indeksit 7–8, alaindeksit 71–75 ja 81–82)

7. Havaittu epäsuora todiste varmasta pesinnästä:

71: nähty pesä, jossa on pesitty samana vuonna, koska siinä on munia tai niiden kuoria, jätteitä poikasista, sulkatuppien ”hilsettä”, tms.

72: havaittu linnun menevän pesään tai lähtevän pesästä tavalla, joka selvästi viittaa pesimiseen (ei kuitenkaan ole nähty munia, tai nähty tai kuultu poikasia; esim. koloihin tai korkealle pesivät lajit).

73: havaittu juuri lentokykyiset poikaset tai untuvikot, jotka voidaan katsoa syntyneiksi ruudun alueella.

74: havaittu emo kantamassa tai kuljettamassa ruokaa poikasille tai poikasten ulosteita; pesän voidaan katsoa olevan ruudun alueella.

75: nähty pesässä hautova emo.

8. Havaittu suora todiste varmasta pesinnästä:

81: kuultu poikasten ääntelevän pesässä (esim. koloihin tai korkealle pesivät lajit).

82: nähty pesässä munia tai poikasia.

- salatut havainnot 90 vrk:n viiveellä sekä sensitiiviset lajit karkeistettuna ruudulla

Osallistuminen

- tallentamalla pesimäaikaisten tai pesintään viittaavien lintuhavainnot sekä kirjaamalla havainnoille pesimävarmuusindeksit mihin tahansa seuraavista palveluista:

Lajitietokeskuksen Vihko-havaintopalvelu:

- * Lintuatlaslomake
- * Retkilomake

Lajitietokeskuksen Mobiilivihko-sovellus (Android, iOS myöhemmin):

- * Lintuatlaslomake (ohje)

BirdLife Suomen Tiira-lintutietopalvelu:

- * Tiira.fi
- * Tiira Nomadi -sovellus (Android)

iNaturalist Suomi -havaintopalvelu (ohje)

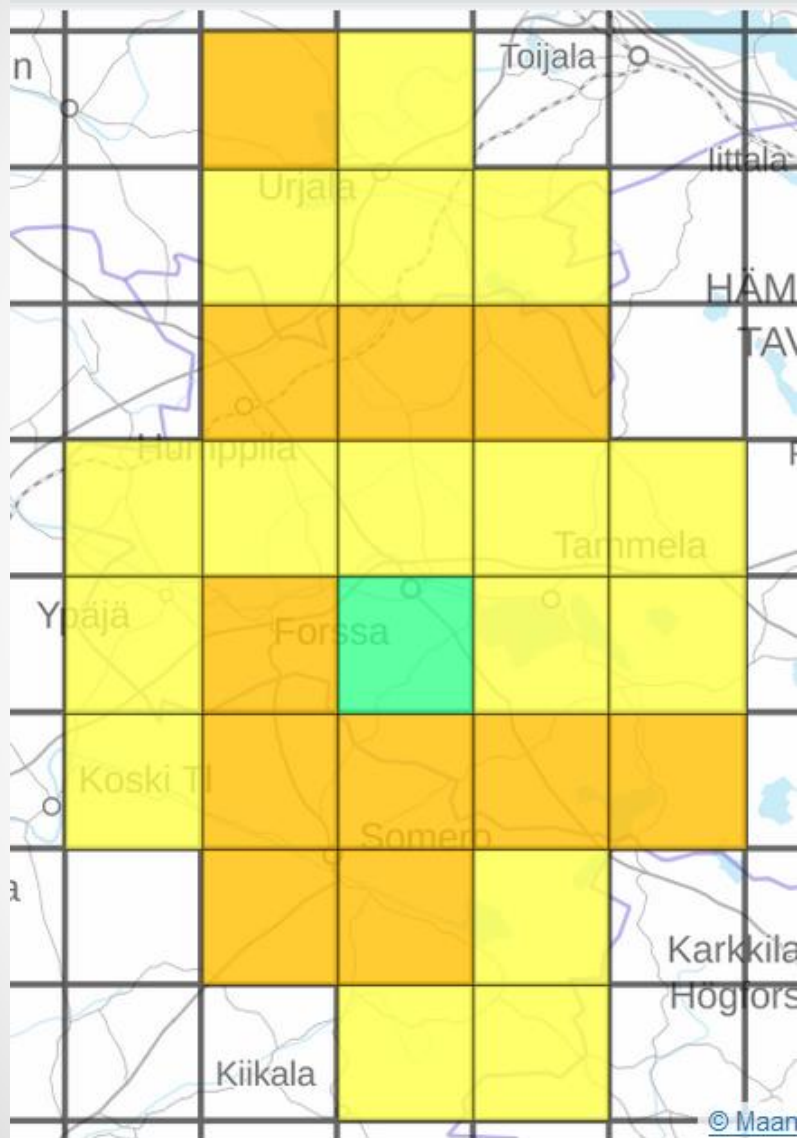
- * iNaturalist-verkkopalvelu
- * iNaturalist-sovellus (Android ja iOS)

- lisäksi lintuatlas.fi –sivulla olemassa tulostettava maastolomake, jossa on valmiina 250 pesimälintulajia
 - helppo retkille mukaan, tallennus jälkeenpäin

LHLH:n lintuatlastilanne

- atlaskausi 2023 alkamassa; pöllöt ja tiaiset soidintaa, muuttolinnut tulossa
- jokainen havainto tärkeä, myös matalat pesimävarmuusindeksit, nostavat kokonaislukua
- työn alla ruutujen läpikäynti Tiirassa ja havaintojen vienti aineistopankin kautta atlasdataksi
- suosi ruutuja, joilta on satunnaishavaintoja sekä välttäviä ruutuja (keltaiset ja oranssit ruudut)
- hyödynnä maastolomakkeita, niistä näet mitä ruudulta puuttuu verrattuna 3. atlakseen ja voit keskittyä puuttuviin lajeihin <https://havistin.biomi.org/atlas>

LHLH:n lintuatlastilanne, 28 ruutua

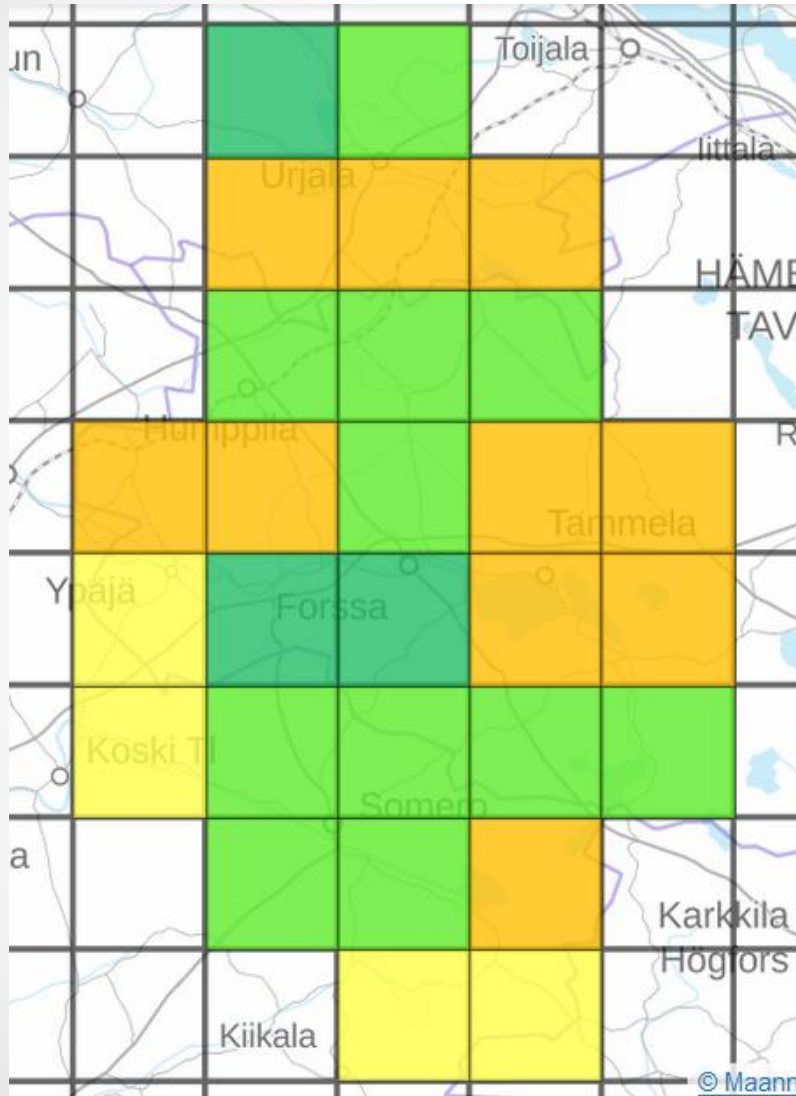

Ruutujen selvitysasteet

Luokka	%	Ruutua
Ei havaintoja	0	0
Satunnaishavaintoja	57.14	16
Välttävä	39.29	11
Tyydyttävä	3.57	1
Hyvä	0	0
Erinomainen	0	0

- Ei havaintoja
- Satunnaishavaintoja
- Välttävä
- Tyydyttävä
- Hyvä
- Erinomainen

LHLH:n lintuatlastilanne, 28 ruutua

Lajimäärät

LHLH:n lintuatlastilanne

- THE -prosentti (tyydyttävä-hyvä-erinomainen) 3,57%
- Ruutujen tilanne:

S = Satunnaishavainnot, V = välttävä, T = tyydyttävä, H = hyvä, E = Erinomainen

Ruutu	Nro	Selvitysaste	PVI	Seuraavan PVI:n raja-arvo + selvitysaste	3. Atlas PVI + selvitysaste
Somero, Oinasjärvi	671:332	S	28	111,2 V	223 T
Salo, Kiikala	671:331	S	39	111,2 V	253 T
Somero, Pitkäjärvi	673:329	S	44	109,6 V	215 T
Tammela, Pihtikoski	675:332	S	59	108,0 V	286 E
Ypäjä, Ypäjän keskusta	674:329	S	59	108,8 V	256 H

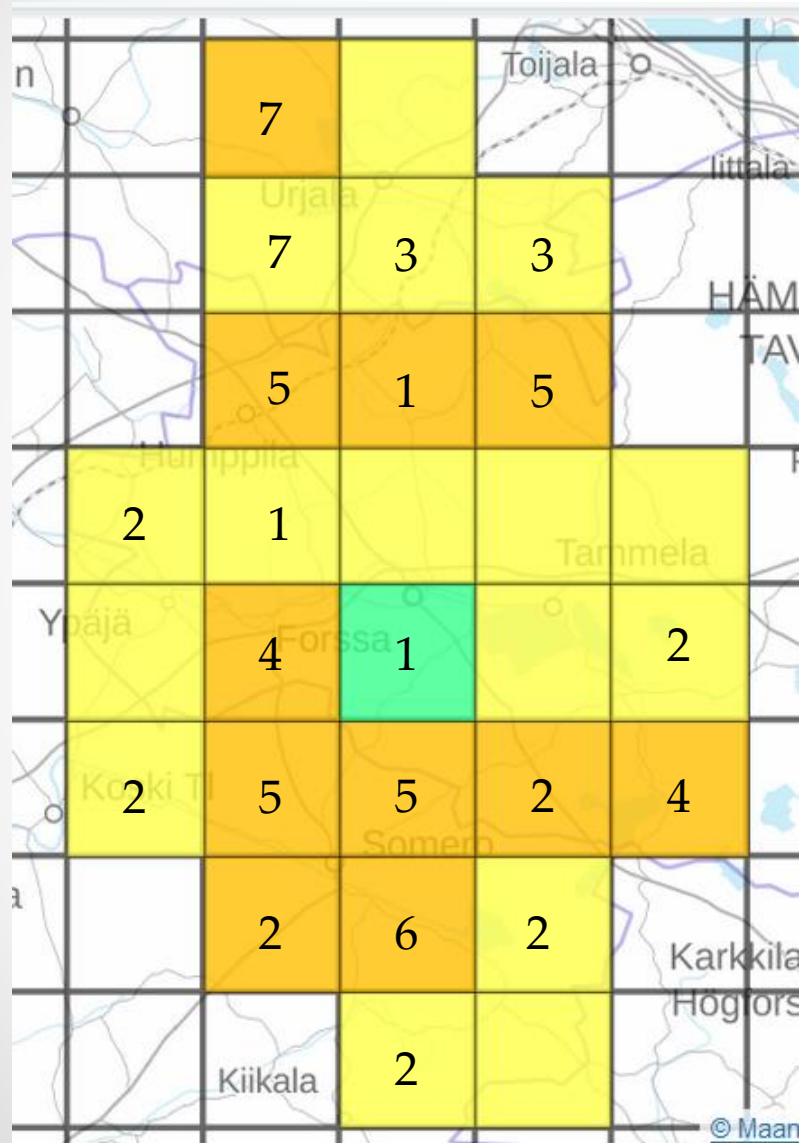
LHLH:n lintuatlastilanne

Ruutu	Nro	Selvitysaste	PVI	Seuraavan PVI:n raja-arvo + selvitysaste	3. Atlas PVI + selvitysaste
Tammela, Porras	674:333	S	69	108,8 V	291 E
Somero, Somerniemi	672:332	S	72	110,4 V	239 T
Urjala, keskusta	677:331	S	80	106,4 V	219 T
Ypäjä, Ypäjänkylä	675:329	S	83	108 V	222 T
Urjala, Mellola	678:331	S	85	105,6 V	264 H
Urjala, Nuutajärvi	677:330	S	87	106,4 V	263 H
Tammela, Teuro	675:333	S	89	108 V	301 E
Tammela, keskusta	674:332	S	94	108,8 V	359 E
Urjala, Kokonjärvi	677:332	S	104	106,4 V	281 E
Forssa, Ojalanmäki	675:331	S	104	108 V	291 E
Jokioinen, Minkiö	675:330	S	105	108 V	285 E

LHLH:n lintuatlastilanne

Ruutu	Nro	Selvitysaste	PVI	Seuraavan PVI:n raja-arvo + selvitysaste	3. Atlas PVI + selvitysaste
Somero, Lamminniemi	672:331	V	118	198,8 V	207 T
Somero, Sylvänä	673:330	V	122	197,2 T	212 T
Humppila, keskusta	676:330	V	125	192,4 T	223 T
Forssa, Koijärvi	676:332	V	129	192,4 T	254 H
Tammela, Liesjärvi	673:333	V	129	197,2 T	284 H
Forssa, Matku	676:331	V	134	192,4 T	252 H
Somero, Häntälä	672:330	V	140	198,8 T	268 H
Somero, Pajula	673:331	V	144	197,2 T	233 T
Tammela, Ruostejärvi	673:332	V	154	197,2 T	274 H
Jokioinen, keskusta	674:330	V	184	195,6 T	302 E
Urjala, Kortejärvi	678:330	V	187	189,2 T	254 H
Forssa, Pispanmäki	674:331	T	199	249,6 H	331 E

LHLH:n lintuatlastilanne

Uudet lajit ruuduilla

- Muutos tapahtunut 12. vuodessa
- Uusia lajeja Suomessa 101:llä ruudulla, 84 % ruuduista
- 109 "laajentanutta" lajia
- Uusien lajien määrä ei riipu kartoitusasteesta
- LHLH: uusia lajeja 21 ruudulla

LHLH:n uudet lajit

Yhteensä uusia lajeja 45 kpl

1. Tikli 6 ruudulla

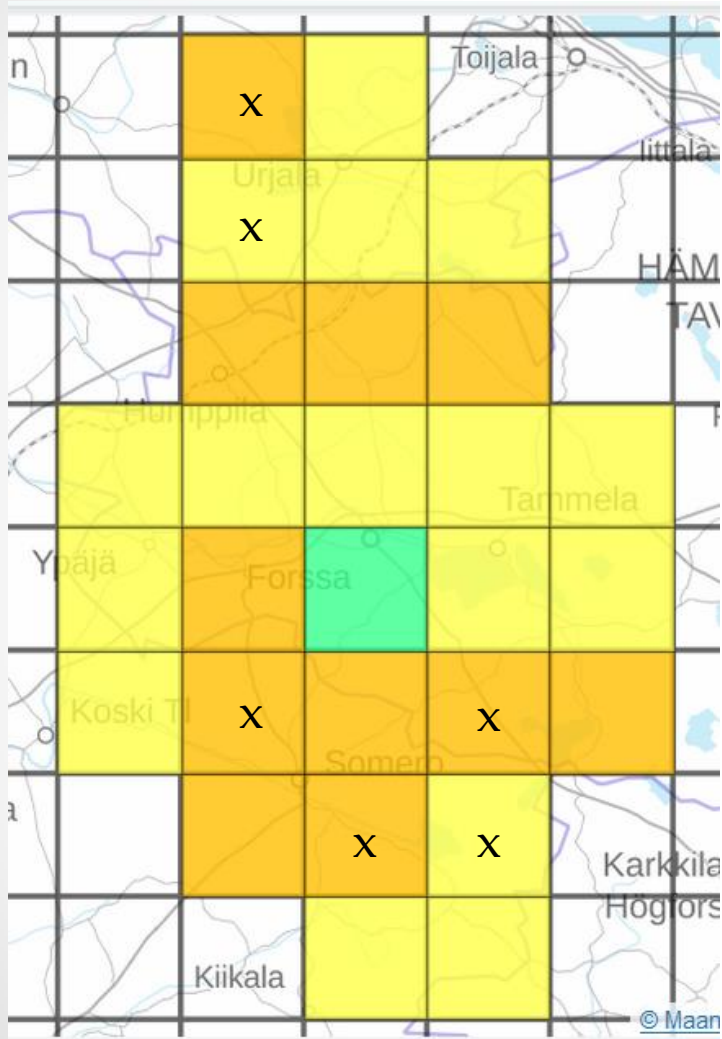
2. Kehräjä 4 ruudulla

3. Harmaapäätikka, ruisrääkkä, viitakerttunen ja isolepinkäinen 3 ruudulla

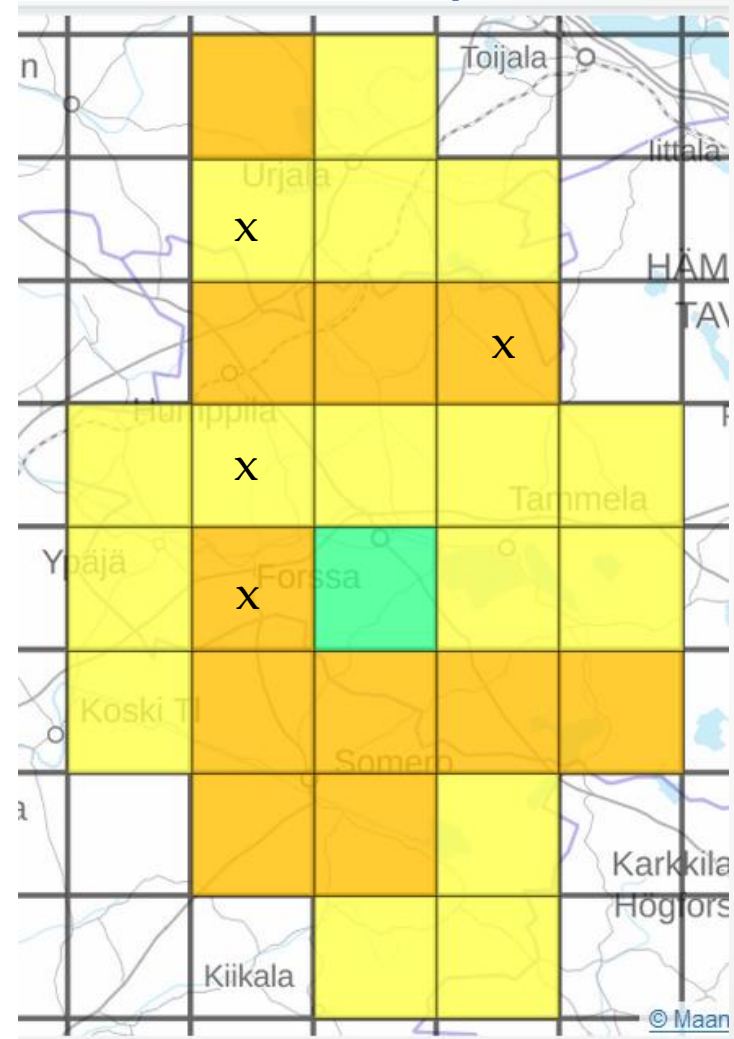
4. Sääksi, luhtahuitti, nokikana, pikkutylli, pikkulokki, naurulokki, varpuspöllö, kulorastas, viitasirkkalintu ja hemppo 2 ruudulla

LHLH:n uudet lajit

Tikli

Kehräätä

Tärkeitä osoitteita

- Atlaksen tulospalvelu (LHLH):

<https://tulokset.lintuatlas.fi/society/ML.1096>

- Atlaksen maastolomakkeet: <https://havistin.biomi.org/atlas>

- Atlaksen ohje- ja uutissivut: <https://www.lintuatlas.fi>

- Salaukset tulospalvelussa: <https://laji.fi/about/709>

- Pesimävarmuusindeksit ja tulkintaohjeita:

<https://lintuatlas.fi/indeksit/>